

SAKSFRAMLEGG

Til:
Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Møtedato:

Sak:

Sirkulasjonssak - Hjelpemidler til eksamen ved Det juridiske fakultet fra og med vår 2020

Innstilling til vedtak:

For eksamener som avvikles på Masterstudiet i rettsvitenskap fra og med våren 2020 (skoleeksamener, muntlig skoleeksamen og muntlig del av hjemmeeksamen) skal eksamensmodulen i Lovdata Pro benyttes.

I den forbindelse gjøres følgende endringer i underliggende regelverk:

Paragraf 10 av *Eksamensreglement for graden master i rettsvitenskap* får følgende ordlyd:

«Lovdata Pro sin eksamensmodul er lovleg hjelpemiddel på skuleeksamen. Lovdata sine reglar om innarbeiding av eksamensmodulen gjeld. Bevisst eller grovt aktlaus omgåing av dei rammene Lovdata set for kva som er lovlege uthevingar, understrekningar og tilvisingar, vert sett på som fusk.

På skuleeksamen på 2. avdeling er det i tillegg lov å ha med seg Dag Michalsen, «Retthistoriske årstall - eit hjelpemiddel til *Rett. En internasjonal historie*.»

Paragraf 7(4) av *Reglement for den valgfrie delen av masterstudiet i rettsvitenskap* får følgende ordlyd:

«Eksamensmodulen til Lovdata Pro er tillatt hjelpemiddel på skoleeksamen og den muntlige prøven ved hjemmeeksamen. For innarbeidelse av eksamensmodulen til Lovdata gjelder henvisningsmerknadene til Lovdata. Bevisst eller grovt uaktsom omgåelse av de rammene som Lovdata setter for hva som er tillatte uthevinger, understrekninger og henvisninger, anses som fusk.

Øvrige tillatte hjelpemidler for skoleeksamen og den muntlige prøven ved hjemmeeksamen, fremgår av det til enhver tid gjeldende bokkontrollskjemaet for femteavdeling. Endringer i bokkontrollskjemaet besluttet av avdelingsleder for femteavdeling.»

Bakgrunn

Norges lover utgis ikke lenger i trykt utgave med tilsvarende utgivelsesfrekvens og innhold som tidligere, og det er dermed nødvendig å gå over til bruk av en elektronisk utgave av denne.

Lovdata har utviklet en egen eksamensmodul i Lovdata Pro som gjøres tilgjengelig for kandidatene i WISEflow når eksamen gjennomføres. Avdeling for forskning, utdanning og formidling ved Seksjon for studieadministrasjon har nå inngått avtale med Lovdata om bruk av denne eksamensmodulen på skoleeksamen.

Eksamensmodulen ble benyttet som en pilotordning høsten 2019 for examen facultatum og spesialfagene.¹ På disse eksamenene på Masterstudiet i rettsvitenskap fikk kandidatene adgang til å benytte Lovdata sin eksamensmodul dersom de ønsket det, mens de også kunne ta med seg de tradisjonelle tillatte hjelpemidlene til eksamen. Eksamensmodulen ble ikke tatt i bruk for fag som er forbeholdt studentene på Master of Laws (LL.M) in Law of the Sea (havrettsmasteren). Modulen ble dermed benyttet både til ordinær skoleeksamen og ved påfølgende muntlig eksamen etter hjemmeeksamen, samt på fag av mer nasjonalrettslig karakter og fag som er mer folkerettslig innrettet.

Administrasjonen og avdelingslederne på 1. og 5. avdeling har gjort seg nyttige erfaringer som vil muliggjøre en mest mulig friksjonsfri gjennomføring av vårens eksamener. Det vil komme en egen orienteringssak til SU om dette på nyåret 2020.

Fakultet har hele tiden hatt som mål at kandidatene til vårens skoleeksamener ikke skal få bruke den fysiske lovsamlingen og traktatsamlingen, men kun skal få bruke eksamensmodulen til Lovdata. Dette vil bla. redusere behovet for kontroll av tillatte hjelpemidler på skoleeksamen på selve eksamensdagen.

Nåværende regulering av hjelpemidler på skoleeksamen for 1. til og med 4. avdeling omfatter også muntlig skoleeksamen på 1. avdeling. Reguleringen er også gjort gjeldende for muntlig del av hjemmeeksamen på disse avdelingene. På muntlig skoleeksamen og muntlig del av hjemmeeksamen skal Lovdatas eksamensmodul også være et tillatt hjelpemiddel, men modulen vil ikke bli låst i WISEflow, da dette ville ha medført at sensorene måtte skrive inn en kode for å låse opp kandidatens medbrakte datamaskin etter avholdt eksamen.

Vurdering

Da eksamensmodulen til Lovdata trer inn istedenfor lovsamlingen, og i stor grad også for traktatsamlingen, fra og med våren 2020, er det nødvendig å gjøre endringer i særlig eksamensreglement for 1.-4. avdeling, og i reglementet for valgfri del. I tillegg vil det kunne bli behov for å se nærmere på reglementene for havrettsmasteren og fellesgraden i miljørett Nordic Master's Degree Programme in Environmental Law (NOMPEL).

Første- til og med fjerdeavdeling på masterstudier i rettsvitenskap

Paragraf 10 av Eksamensreglement for graden master i rettsvitenskap har følgende ordlyd i dag:

«§ 10 Hjelpemiddel på skuleeksamen

Det er lov å ha med disse hjelpemidla til skuleeksamen;

¹ SU saksnr. 63/19 (vedlegg 1).

alle utgåver av Noregs lover

ukommenterte særtrykk av lover

traktatsamlinga "Global and European treaties" av Fauchald og Tuseth og traktatsamlinga "Global and Regional Treaties" av samme redaktører

"EU- og EØS-relevante tekster" av Hamre og Sejersted (red.)

"Retthistoriske årstall", et hjelpemiddel til *Rett. En internasjonal historie* av Dag Michalsen

På examen facultatum er det tillate med alle utgåver av Noregs lover. Andre hjelpemidler er ikkje lov.

Det er lov å streka under og i margin i hjelpemidla, eller utheva tekst på anna måte, t.d. med gjennomsiktig tusj, i lovsamlinga og eventuelle andre hjelpemiddel. Det er også lov å visa til andre stader i hjelpemidlet, eller til dei andre tillatne hjelpemidla. Illojal understreking/utheving og tilvising er ikkje lov. Det er t.d. ikkje lov å understreka/utheva einskildbokstavar i ord.»

Her vil det være naturleg å fjerne omtalen av den fysiske lovsamlingen, særtrykk, traktatsamling og hefte for EU- og EØS-relevante tekster. I forbindelse med inngåelsen av avtalen med Lovdata om eksamensmodulen ble det vurdert nærmere av prodekan og faglærer i EU og EØS-rett Martin Henning om de nødvendige EU- og EØS-rettslige instrumenter for de obligatoriske delene av masterprogrammet i rettsvitenskap var tilgjengelige i databasen til Lovdata. Det viste seg at så var tilfelle. Tilsvarende vurderte prodekan at de nødvendige folkerettslige instrumentene var tilgjengelig i eksamensmodulen. Det er dermed intet i veien for å fjerne disse hjelpemidlene fra listen over hva som er tillatte hjelpemidler på skoleeksamen.

Det som sies i § 10 om innarbeiding kan også fjernes, da innarbeiding i eksamensmodulen styres av Lovdata sine henvisningsregler. Det bør imidlertid settes inn en passus om at henvisningsreglene til Lovdata vil gjelde for bruk av eksamensmodulen. Tilsvarende må det fremgå uttrykkelig at eksamensmodulen er et tillatt hjelpemiddel.

Jurfak UiO nevner i en tilsvarende bestemmelse at «Lovdata setter rammer for hva som er tillatt under eksamen og bevisst omgåelse av disse remmene er å anse som fusk»,² og det kan av pedagogiske grunner være hensiktsmessig å ta med dette også i vår hjelpemiddel-bestemmelse. Vårt nåværende reglement omtaler ikke fusk, men dette reglementet komplementeres av Forskrift for eksamener ved UiT hvor dette behandles nærmere.³ I den anledning bør formuleringen gjenspeile at den subjektive siden ved fuskvurderingen også omfatter tilfeller av grov uaktsomhet.⁴

Jurfak UiO tillater også kandidatene å medbringe på skoleeksamen «opp til to eksemplarer av ordbok uavhengig av språk/målform. Ordbok skal være en alminnelig rettskrivningsordbok. Juridisk ordbok er ikke tillatt. Ordbok kan ikke innarbeides. Ordbok tas med til eksamensbordet

² Hjelpemidler til eksamen i Masterstudiet i rettsvitenskap:

<https://www.jus.uio.no/studier/regelverk/hjelpemidler-eksamen.html> (under kap. 1).

³ Se også Retningslinjer til hjemmeoppgaver ved graden master i rettsvitenskap.

⁴ Forskrift for eksamener ved UiT § 20 (4).

og kontroll gjennomføres i eksamenslokalet.»⁵ Ved Jurfak UiB fremgår følgende om dette i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § 3-5, litra b:

«En rettskrivingsordliste eller ordbok. Jusleksikon og ordbøker med utfyllende faglig informasjon om oppslagsordene er ikke tillatt.

i. Ordbøker som er til/fra de to samme språkene – for eksempel norsk-engelsk/engelsk-norsk – i to fysiske bind regnes også som én ordbok. Disse kan ha forskjellig utgiver og/eller være ulike utgaver.

ii. Ordbok som nevnt ovenfor kan ikke kombineres med andre typer ordbøker. Kombinasjoner som utgjør mer enn to fysiske bind er ikke tillatt.»

Mye taler for at SU også bør se nærmere på adgangen til bruk av ordbøker på skoleeksamen ved Jurfak UiT, men det anbefales at dette gjøres til gjenstand for en egen sak senere. Da vil spørsmålet kunne utredes nærmere slik at SU får et bedre beslutningsgrunnlag. For ordens skyld nevnes at ordbøker i dag i stor grad er lovlige hjelpemidler på skoleeksamen til spesialfagene.

Det som gjenstår fra nåværende § 10 er hefte «Rettshistoriske årstall». Her gir ikke eksamensmodulen noen hjelp slik at denne bør bli stående som tillatt hjelpemiddel. Dette hjelpemiddelet har imidlertid betydning primært for eksamen på 2. avdeling, hvor faget rettshistorie inngår i fagkretsen. De avdelingsansvarlige for 1., 3. og 4. avdeling anser derimot ikke dette hjelpemidlet som nødvendig for sine respektive avdelinger. Ved å begrense adgangen til å bruke dette hjelpemiddelet til 2. avdeling, vil vi dermed kunne unngå bokkontroll ved de ovennevnte avdelingene.

For examen facultatum vil overgangen til eksamensmodulen medføre et økt tilfang av hjelpemidler ift tidligere, da eksamensmodulen som nevnt også gir tilgang på internasjonale avtaler. Da det av praktiske grunner er vanskelig å få til en mer begrenset kilde-tilgang på dette faget enn på våre andre skoleeksamener på masterstudiet, anbefales det at også examen facultatum benytter standardoppsettet som Jurfak har valgt.

På denne bakgrunn foreslås følgende ny ordlyd for § 10:

«§ 10 Hjelpemiddel på skuleeksamen

«Lovdata Pro sin eksamensmodul er lovleg hjelpemiddel på skuleeksamen. Lovdata sine regler om innarbeiding av eksamensmodulen gjeld. Bevisst eller grovt aktlaus omgåing av dei rammene Lovdata set for kva som er lovlege uthevingar, understrekningar og tilvisingar, vert sett på som fusk.

På skuleeksamen på 2. avdeling er det i tillegg lov å ha med seg Dag Michalsen, «Rettshistoriske årstall - eit hjelpemiddel til *Rett. En internasjonal historie*.»

⁵ Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen:
<https://www.jus.uio.no/studier/regelverk/hjelpemidler-eksamen.html>.

Femteavdeling på masterstudier i rettsvitenskap mm

I Reglement for den valgfrie delen av masterstudiet i rettsvitenskap § 7(4) fremgår følgende:

«Tillatte hjelpemidler for skoleeksamen fremgår av det til enhver tid gjeldende bokkontrollskjemaet for femteavdeling.»

Bruken av bokkontrollskjema gjør det enkelt å endre listen over tillatte hjelpemidler på skoleeksamen, men dette behovet for fleksibilitet har fått redusert betydning med innføringen av eksamensmodulen. Imidlertid kan man ikke utelukke at enkelte spesialfag kan komme til å ha behov for andre hjelpemidler enn eksamensmodulen og at dette vil kunne være så pass forskjelligartede hjelpemidler, som også vil kunne endre seg, at det ikke fremstår som hensiktsmessig å endre reglementet for valgfri del ved hver anledning. Per i dag benyttes eksamenskompendium i JUR-3619 Energy Law og har frem til nylig vært benyttet i JUR-3618 Havressursrett, samtidig som mer spesialiserte lovsamlinger anvendes på JUR-3606 Selskapsrett og JUR-3613 Skatterett.

Med den planlagte generelle innfasingen av eksamensmodulen på hele masterstudiet i rettsvitenskap, må eksamensmodulen også uttrykkelig omtales i Reglement for den valgfrie delen av masterstudiet i rettsvitenskap. Dermed må § 7(4) i dette endres, og det anbefales at ordlyden i så stor grad som mulig tilsvare den som foreslås for Eksamensreglement for graden master i rettsvitenskap § 10.

I nåværende utforming omhandler § 10 bare skoleeksamen. De aller fleste spesialfagene har nettopp skoleeksamen som prøvingsordning, men hjemmeeksamen med muntlig prøve anvendes på JUR-3605 Indigenous People's Rights. For å muliggjøre bruk av eksamensmodulen på den muntlige prøven i dette faget anbefales det at passusen «og den muntlige prøven ved hjemmeeksamen» tas med i tilknytning til omtalen av skoleeksamen.

Det foreslås også at ordningen med bokkontrollskjema videreføres, men at det bør stå uttrykkelig hvem som har fullmakt til å endre dette bokkontrollskjemaet. Per nå kan prodekan utdanning vedta dette per prodekanfullmakt på vegne av SU, da reglementet § 25 legger alle beslutninger til SU så fremt annet ikke er angitt. En slik annen angivelse foreligger ikke ift bokkontrollskjemaet, men meget taler for at den fullmakten bør ligge hos avdelingsleder på 5. avdeling, i samråd med den aktuelle programansvarlige for det tilfellet at et fag på havrettsmasteren eller NOMPEL også går som spesialfag. Her er det ønskelig at fagene internt på havrettsmasteren og NOMPEL i størst mulig grad har tilsvarende tilnærming til hjelpemidler på skoleeksamen.

I emnebeskrivelsene for enkelte spesialfag og fag tilknyttet havrettsmasteren og NOMPEL fremgår det i dag at den fysiske traktatsamlingen er tillatt hjelpemiddel. Da disse emnebeskrivelsene ikke kan endres med virkning for inneværende undervisningsår, vil traktatsamlingen her være tillatt hjelpemiddel også ved skoleeksamen våren 2020. Administrasjonen vil i løpet av våren 2020 fremme sak for SU for eventuell endring av disse emnebeskrivelsene med tanke på undervisningsåret 2020/2021. Her må det særlig hensyntas om alt relevant innhold fra traktatsamlingen for spesialfagene o.l. faktisk finnes i databasen til Lovdata Pro, eller om det kan legges inn som et utvalg til den enkelte eksamen.

På de fleste engelskspråklige spesialfagene og fag tilknyttet havrettsmasteren og NOMPEL er det i dag tillatt å ta med seg ordbok. På bokkontrollskjemaet for spesialfagene er dette angitt med formuleringen "Dictionary which does not contain definitions or explanations (max. two per

student)”.⁶ Denne ordningen er det naturlig å videreføre, men det anses ikke nødvendig å nevne det uttrykkelig i § 7 (4). Ordbøker er som nevnt ikke tillatt på fakultetets norskspråklige eksamener, og det fremstår som unødvendig å ta inn i reglementet den særordningen som fremgår av Forskrift for eksamener ved UiT § 34. Dette da administrasjonen ikke kjenner til at denne bestemmelsen er blitt påberopt ved fakultetet og dermed ikke har vist seg å være særlig praktisk, samtidig som forskriftsbestemmelsen uansett vil gå foran reglementet for valgfri del. Bruken av ordbøker vil som nevnt bli gjenstand for senere behandling av SU.

På denne bakgrunn foreslås følgende ny ordlyd for § 7(4):

«Eksamensmodulen til Lovdata Pro er tillatt hjelpemiddel på skoleeksamen og den muntlige prøven ved hjemmeeksamen. For innarbeidelse av eksamensmodulen til Lovdata gjelder henvisningsmerknadene til Lovdata. Bevisst eller uaktsom omgåelse av de rammene som Lovdata setter for hva som er tillatte uthevinger, understrekninger og henvisninger anses som fusk. Øvrige tillatte hjelpemidler for skoleeksamen og den muntlige prøven ved hjemmeeksamen fremgår av det til enhver tid gjeldende bokkontrollskjemaet for femteavdeling. Endringer i bokkontrollskjemaet besluttet av avdelingsleder for femteavdeling.»

Eksamensmodulen gjør det mulig å legge til (via såkalte utvalg) ytterligere hjelpemidler som f.eks. forskrifter, forarbeider og rettspraksis på enkeltksamener, og for det tilfellet at denne muligheten benyttes, vil tilfanget av hjelpemidler økes på den aktuelle skoleeksamen.

Havrettsmasteren

Det anbefales ikke at eksamensmodulen nå innføres for de fagene som er forbeholdt studentene på havrettsmasteren, men dette vil kunne bli innført senere. Dermed gjøres det heller ingen endring i Regulations for the Master of Laws in Law of the Sea program Sec. 10. Faget JUR-3050 går imidlertid også som spesialfag samtidig som det holdes for studentene på havrettsmasteren, og dette faget vil dermed ha eksamensmodulen som tillatt hjelpemiddel på eksamen, eventuelt i tillegg til den særlige traktatsamlingen som benyttes på havrettsmasteren.

NOMPEL

For de to ordinære fagene som Jurfak tilbyr på NOMPEL, JUR-3619 Energy and Climate Change Law og JUR-3623 Protection of Marine Environment with focus on Marine Living Resources Law, anbefales også bruk av eksamensmodulen til Lovdata. Dette fordi disse fagene ofte vil gå som spesialfag i de semestrene undervisningen ikke forbeholdes studentene på NOMPEL-programmet, og at det er lite hensiktsmessig å skulle skifte hjelpemiddel alt etter i hvilket semester faget går. Dernest dekker eksamensmodulen i alle fall i en viss grad tilfanget av kilder for disse fagene, samtidig som eventuelle mangler i kildetilfanget for disse fagene kan tas inn som et utvalg i eksamensmodulen for den aktuelle eksamen, eventuelt ved at trykte hjelpemidler som f.eks. en traktatsamling kommer i tillegg til eksamensmodulen. For JUR-3623 fremgår adgangen til å benytte traktatsamlingen direkte av emnebeskrivelsen, slik at denne forblir et lovlig hjelpemiddel frem til emnebeskrivelsen eventuelt endres. JUR-3623 går våren 2020 som spesialfag og vil dermed ta eksamensmodul i bruk allerede det semesteret. Undervisning i det reviderte JUR-3619 gjennomføres for første gang høsten 2020 og eksamensmodulen tas dermed først i bruk på det tidspunktet.

⁶ På havrettsmasteren fremgår dette av Regulations for the Master of Laws in Law of the Sea program Sec 10.

Andre program Jurfak tilbyr undervisning på (foruten eget Ph.D. programmet)

For ordens skyld skal det bemerkes at eksamensmodulen ikke skal tas i bruk for de fagene som Jurfak tilbyr på HSLs masterprogram; JUR-3621 Indigenous Peoples Rights to Land, Resources and Livelihood og JUR-3624 The Rights of Indigenous Peoples. Begge disse fagene evalueres med hjemmeeksamen uten muntlig prøve.

Avslutningsvis skal det også bemerkes at ved innføringen av eksamensmodulen til Lovdata Pro høsten 2019 har god opplæring av studenter og ansatte vært et avgjørende kriterium for suksess. Erfaringene så langt tyder på at dette har fungert godt høsten 2019. For bruk på engelskspråklige spesialfag, havrettsmasteren og NOMPEL er det av avgjørende betydning at tilbudet er godt også på engelsk.

Magne Frostad
prodekan utdanning

–

Hege Skarsfjord
studiesjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg:

Sak SU 63/19 *Fullmaktsak - forslag til endring av tillatte hjelpemidler på skoleeksamen høst 2019*

Vedtatt på sirkulasjon av studieutvalget i desember 2019.